



امام زاده های آذربایجان شرقی، تجلی ایمان و باور دینی

امام زاده های آذربایجان شرقی، تجلی ایمان و باور دینی مردم این استان و ارادت به اهل بیت (ع) است.

امام زاده های، آذربایجان، شوق، تجلی، ایمان، بهانه، دین، مردم این استان، ارادت به اهل بیت (ع) است.

مهاجرت خاندان نبی اکرم (ص) به ایران با آغاز نهضت های عدالت خواهانه تشیع در نیمه دوم قرن اول هجری و با روی کارآمدن حکومت خاندان اموی همزمان بوده است.

با گسترش مخالفت ها و مبارزات عدالت خواهانه، خلفای ستمگر اموی و عباسی به سرکوب این نهضت ها از طریق تعقیب، دستگیری و شکنجه گسترده فرزندان ائمه (ع)، سادات و علویان در مناطق حجاز و عراق که در آن زمان کانون اصلی مبارزات به شمار می آمد، دست زدند و نتیجه این فشارها و شکنجه های حکام ستمگر، مهاجرت پنهانی فرزندان و نوادگان ائمه (ع) و سادات به دیگر سرزمین های اسلامی و امن از جمله ایران بود.

امام زاده هایی که پس از مهاجرت به ایران در سراسر روستاها و شهرهای ایران پراکنده شده بودند، به دلیل جایگاه والایی که در بین مردم داشتند پس از وفاتشان محل دفنشان به بناهای مقدس و محل زیارت مردم تبدیل شد.

بر اساس آمار موجود در دانشنامه اسلامی، 400 امام زاده، زیارتگاه و قدمگاه در آذربایجان شرقی وجود دارد.

* امامزاده اسماعیل *

در ضلع جنوبی مسجد جامع میانه، بقعه ای وجود دارد که به مقبره کمال الدین نیز مشهور است.

این بقعه متعلق به امامزاده اسماعیل و دارای گنبدی پوشیده از کاشی های فیروزه رنگ است.

از بنای اولیه امامزاده تنها کتیبه ای بر بالای سر در بنای فعلی باقی مانده که تاریخ 1258 ه. ق و اسم بانی بنا، به نام مشهدی بابرامعلی بن عوض بر روی آن حک شده است.

مناره بلندی به ارتفاع 13 متر در صحن بقعه وجود دارد که دارای دو کتیبه سنگی است.

* امامزاده بزرگ *

بنای این امامزاده در بخش جنوب غربی شهرستان سراب، در کنار گورستان عمومی واقع شده و دارای ازاره های سنگی، بدنه، گنبد، مناره های آجری و طاق نماهای مقرنس کاری گچی است.

این بنا همچنین دارای دو مناره به ارتفاع 9 متر است که مأذنه آنها فرو ریخته است.

شیوه معماری بنای امامزاده مربوط به قرن های هشتم و نهم ه. ق است.

* امامزاده جمال *

امامزاده جمال تبریز زیارتگاهی است که در مسجد حاجت، در راسته کوچه واقع شده است.

این زیارتگاه مرقد امامزاده موسی معروف به سید جمال از اولاد امام موسی بن جعفر علیه السلام است.

آرامگاه در زیر گنبد نسبتاً بزرگی واقع شده و پا طاق مقرنسی دارد که روی آن صندوق چوبی زیبایی نهاده اند.

دو کتیبه مرمرین سنگ قبر نیز در این بقعه به چشم می خورد که یکی متعلق به قبرآخوند ملا احمد مدرس و دیگری مربوط به

قبر شیخ عبدالغفار است.

* امامزاده دال و ذال *

در محله مهاده میهن (میار میار) در جوار مسجد دال و ذال، دو قبر کوچک با پوششی از کاشی سبز رنگ وجود دارد که متعلق به دو امامزاده بزرگوار است.

هرچند هویت این دو امامزاده معلوم نشده، ولی در بسیاری از کتب معتبر به آنها اشاره شده است.

* بقعه سید ابراهیم *

بقعه سید ابراهیم در محله شتربان (دوه چی) تبریز واقع شده است.

به استناد تاریخ اولاد الاطهار سید ابراهیم از فرزندان حضرت امام زین العابدین (ع) و به استناد برخی کتب علم رجال از فرزندان حضرت موسی بن جعفر (ع) است.

این بقعه در وسط حیاطی قرار دارد که اخیراً از سوی سازمان میراث فرهنگی مرمت شده است.

در قسمت پایین دیوار جنوبی بقعه، کتیبه ای معروف به سنگ بسم الله تعبیه شده بود که اخیراً برای حفاظت بیشتر به موزه آذربایجان منتقل شده و به جای آن، نمونه کاملی از آن سنگ بازسازی و نصب شده است.

* بقعه سید حمزه *

بقعه سید حمزه در محله سرخاب درکنار مقبره الشعرا در خیابان ثقة الاسلام تبریز واقع شده است.

نمونه های حجاری ظریف باقی مانده از این بقعه، نشان دهنده عظمت بنای اولیه است. طاق مرمرین سر در صحن مدرسه که از چهار قطعه مرمر بزرگ تشکیل و در پیشانی آن آیه ای از سوره الحجر حک شده، از این جمله است.

عرض طاق بقعه 183 و بلندی قسمت اصلی 120 سانتیمتر است.

در بالای طاق سر در، سنگ نبشته مرمرین دیگری به تاریخ 1279 هجری قمری نصب شده که مربوط به زمان ناصرالدین شاه قاجار است.

آزاره های مرمرین دیوار شرقی دهلیز در دو طرف در ورودی آن قرار گرفته و بر روی آنها نقوش زیبایی به شکل برجسته کنده شده که ظاهراً مربوط به دوره آق قویونلو و ترکمانان است.

به این ترتیب مشخص می شود که بقعه سید حمزه در تمام ادوار تاریخ از ایلخانان و ترکمانان، تا صفوی و قاجاریه مورد احترام بوده است.

نمای طاق مرمرین در ورودی بقعه، از شاهکارهای حجاری دوره صفویه و آینه بندی های طاق بالای صندوق قبر امامزاده بسیار چشمگیر است.

تاریخ بنای نخست بقعه 714 هجری قمری یعنی همان سال درگذشت صاحب مقبره است.

وی سید جلیل القدری به نام ابوالحسن حمزه بن حسن بن محمد بود که همزمان با سلطان محمود غازان خان و سلطان محمد خدابنده (اولجایتو) می زیست و از احترام بسیار برخوردار بود.

* امامزاده شاهزاده قاسم *

این امامزاده در روستای پیرلر شاه قاسم از توابع کلیبر واقع شده و در بین مردم شهرستان های اهر، کلیبر و حاشیه رود ارس از

منزلت ویژه ای برخوردار است.

از بنای اولیه بقعه تنها سر در آن باقی مانده که احتمالا مربوط به دوره صفویه است .

*** امامزاده شعیب ***

امامزاده شعیب در روستای دوزال جای دارد.

این روستا در 20 کیلومتری شمال خروانق بر فراز کوهی قرار گرفته که مشرف بر رود ارس و مرز جمهوری آذربایجان است.

ظواهر امر نشان می دهد که بنای آرامگاه مربوط به اواخر قرن هفتم هجری یعنی دوره حکومت ایلخانی است.

بنای امامزاده شعیب برج هشت ضلعی آجری بلندی است که روی یک قاعده سنگی استوار شده و در هر ضلع آن، طاق نمای بلندی با طاق جناغی به چشم می خورد.

در قسمت بالای برج و دور تا دور بنا ، حاشیه ای از تزیینات معرق با کاشی های لاجوردی و فیروزه ای به عرض 110 سانتیمتر قرار دارد.

این برج دارای یک گنبد دو پوش است. قسمت غربی برج از طریق اتاقی به مسجد قدیمی دوزال متصل می شود .

از همین اتاق می توان به زیرزمین و محل اصلی مقبره وارد شد.

آرامگاه موسوم به امامزاده شعیب در سردابه این محل قرار دارد.

*** امامزاده علی بن زید ***

زیارتگاه امامزاده علی به مجاهد بن زید در محله چهارمنار تبریز، انتهای مسجد جامع در بازار، رو به روی کوچه ملا احمد واقع است.

*** بقعه عون بن علی و زید بن علی ***

این بقعه بر فراز بلندترین قله کوه سرخاب واقع شده و دارای سه اتاق ، یک مقبره مسجدگونه ، یک ایوان، دومیل (مناره ی توپر) و پنج ستون سنگی بزرگ است .

بنای مقبره از سنگ های سرخ کوه و ستون های ایوان از سنگ سخت کیود است.

معماری بنا به شیوه ایلخانی است.

این بنا در حمله عثمانی تخریب و در زمان شاه عباس صفوی تجدید بنا شد .

بار دیگر زلزله سال 1193 هجری بنا را ویران ساخت و اواخر قرن 13 توسط امین لشگر قهرمان میرزا تعمیر شد.

در سال های اخیر ، این مقبره به شکل مطلوبی مرمت شد.

صاحب روضات الجنان می نویسد دراویش نعمت الهی آنجا را مزار فرزندان حضرت علی (ع) عون بن علی و زید بن علی می دانند.

*** امامزاده محمد نوجه مهر ***

امامزاده محمد نوجه مهر معروف به سید محمدآقا در شهرستان جلفا قرار دارد.

مقبره این امامزاده که او را به نوادگان امام موسی کاظم (ع) نسبت می دهند ، تجدید بنا شده و دارای ضریح زیبایی است. این آرامگاه بین مردم از تقدس و احترام بسیار برخوردار است و هر سال کشاورزان آن نواحی پس از برداشت محصول برای زیارت و ادای نذورات خود به زیارت این امامزاده می روند.

*** مقبره مضر بن عجیل ***

این مقبره در روستای دیزج خسروشهر در بالای تپه ای مرتفع قرار دارد.

بنای بقعه به شکل استوانه ای با گنبدهای مخروطی است که در زیر آن مقبره ای وجود دارد .

مردم این مقبره را متعلق به مجیربن عقیل از خانواده پیامبر می دانند.

این بقعه هیچ سنگ نبشته ای ندارد ، ولی سنگ کوچک سیاهی کنار قبر دیده می شود که به سنگ شفا معروف شده است.

حمدالله مستوفی در کتاب تاریخ گزیده و نزهة القلوب از امیر مضر به عجیل با عنوان نبیره عبدالمطلب و صحابی پیامبر کسی که در این گور خفته ، یاد کرده است.

به هر حال ماه رمضان و تعطیلات تابستانی فرصت مناسبی برای حضور در این امامزاده ها و شستن غبار دل از ناپاکی ها و توسل به صاحبان کرم است.